

Ενημερωτικό Φυλλάδιο

Κρυοσυντήρηση ωαρίων

Η κρυοσυντήρηση ωαρίων είναι μία διαδικασία κατά την οποία τα ωάρια της γυναίκας συλλέγονται, καταψύχονται και αποθηκεύονται ως μέθοδος διατήρησης της γονιμότητας με απώτερο στόχο την διατήρηση της ικανότητάς της να αποκτήσει τους βιολογικούς της απογόνους σε μεταγενέστερη ηλικία. Η πρώτη γέννηση από τη μέθοδο της κρυοσυντήρησης ωαρίων περιγράφεται το 1986.

Η κρυοσυντήρηση του γενετικού υλικού ή όπως αλλιώς είναι ευρέως γνωστή για τις γυναίκες «κατάψυξη» ωαρίων είναι μια διαδικασία που προέκυψε από την ανάγκη γυναικών που έπασχαν από κάποια σοβαρή νόσο και κυρίως κάποια κακοήθεια να αναβάλλουν την τεκνοποίηση για το μέλλον όταν θα είχαν ολοκληρώσει την θεραπεία τους που μπορεί να περιελάμβανε και μεθόδους που θα μπορούσαν να επηρεάσουν ή και να βλάψουν την γονιμότητά τους.

Με το πέρασμα των χρόνων η αλλαγή στον τρόπο ζωής και οι κοινωνικές συνθήκες ώθησαν όλο και περισσότερες γυναίκες να αναβάλλουν την απόκτηση παιδιού σε μεταγενέστερες ηλικίες που όμως η τεκνοποίηση καθίσταται αρκετά πιο δύσκολη λόγω της πτώσης τόσο του αριθμού των ωαρίων που μπορεί να παράξει μια γυναίκα όσο και της ποιότητάς τους.

Γεννήθηκε λοιπόν η ανάγκη των γυναικών για κοινωνική κρυοσυντήρηση ωαρίων, το λεγόμενο «social freezing» που αφορά μη-ιατρικούς λόγους. Η κρυοσυντήρηση ωαρίων σε νεαρότερη ηλικία όταν δηλαδή ο αριθμός και η ποιότητα των ωαρίων είναι σημαντικά καλύτερα, προσφέρει ένα «δίχτυ ασφαλείας» στην γυναίκα γιατί οι πιθανότητές της να αποκτήσει παιδί θα αντιστοιχούν στην βιολογική της ηλικία όταν «καταψύχθηκαν» τα ωαριά της και όχι στην βιολογική της ηλικία όταν αποφασίζει να τα χρησιμοποιήσει.

Ποιες γυναίκες μπορούν να ωφεληθούν από την κρυοσυντήρηση ωαρίων;

Από την κρυοσυντήρηση ωαρίων μπορούν να ωφεληθούν:

- Οι γυναίκες που για λόγους προσωπικούς, κοινωνικούς, οικονομικούς, οικογενειακούς, ακόμη και λόγους που αφορούν τις σπουδές, την εργασία και την καριέρα τους επιθυμούν να αναβάλλουν την τεκνοποίηση για μεγαλύτερη ηλικία και θέλουν να προλάβουν την φθορά του γενετικού τους υλικού που αναπόφευκτα επέρχεται με την πάροδο της ηλικίας.
- Οι γυναίκες που αντιμετωπίζουν κάποιο σοβαρό πρόβλημα υγείας όπως κάποια μορφή κακοήθειας, και θέλουν να εξασφαλίσουν την αναπαραγωγική τους δυνατότητα, πριν υποβληθούν σε θεραπείες που μπορεί να επηρεάσουν τις ωοθήκες και τη γονιμότητά τους (χημειοθεραπεία, ακτινοθεραπεία, ορμονοθεραπεία, κτλ).

Τι περιλαμβάνει η κρυοσυντήρηση ωαρίων;

Η διαδικασία είναι απλή, και διαρκεί περίπου 10-15 ημέρες ανάλογα με την ανταπόκριση της κάθε γυναίκας. Περιλαμβάνει καθημερινές ενέσεις ορμονών που γίνονται στην περιοχή της κοιλιάς και μπορεί πολύ εύκολα να τις κάνει η ίδια η γυναίκα στον εαυτό της. Οι ενέσεις αυτές διεγείρουν τις ωοθήκες ώστε αντί για ένα ωάριο που παράγουν κάθε μήνα στον φυσικό κύκλο να παραχθούν περισσότερα ωάρια ανάλογα με την δυναμική των ωοθηκών της κάθε γυναίκας. Οι ενέσεις των ορμονών γίνονται συνήθως απόγευμα σταθερή ώρα. Επίσης πραγματοποιούνται τακτικά διακολλικά υπερηχογραφήματα για την παρακολούθηση του αριθμού και της ανάπτυξης των ωοθυλακίων μέσα στα οποία περιέχονται τα ωάρια. Στην συνέχεια της διαδικασίας χορηγούνται κάποιες επιπλέον ενέσεις που γίνονται ακριβώς με τον ίδιο τρόπο όπως και οι παραπάνω δηλαδή στην περιοχή της κοιλιάς και τις κάνει επίσης η ίδια η γυναίκα στον εαυτό της. Σκοπός αυτών των ενέσεων είναι να ωριμάσουν τα ωάρια αλλά και να αναστείλουν την ωορρηξία.

Την κατάλληλη στιγμή, τα ωάρια συλλέγονται μέσω του κόλπου με λεπτή βελόνα καθοδηγούμενη από την κεφαλή του υπερήχου. Η διαδικασία της ωοληψίας όπως ονομάζεται γίνεται υπό ελαφρά αναισθησία. Μόλις συλλεγούν τα ωάρια, όσα από αυτά είναι κατάλληλα καταψύχονται.

Όταν η γυναίκα αποφασίσει να τα χρησιμοποιήσει στο μέλλον, γονιμοποιούνται με σπέρμα του συζύγου/συντρόφου ή ακόμη και με σπέρμα δότη χρησιμοποιώντας μια τεχνική μικρο-ένεσης που ονομάζεται ενδοκυτταροπλασματική έγχυση σπέρματος (ICSI).

Ποια είναι η κατάλληλη ηλικία για κρυσυντήρηση ωαρίων;

Γενικά ισχύει το όσο νωρίτερα τόσο καλύτερα. Αν δεν συντρέχει κάποιος σοβαρός ιατρικός λόγος που εξαναγκάζει την γυναίκα να προβεί σε κρυσυντήρηση ωαρίων πολύ νωρίς στην ζωή της, γενικά οι ηλικίες μεταξύ 25 και 35 είναι ηλικίες που επειδή η γυναίκα έχει καλό απόθεμα ωαρίων αλλά και καλή ποιότητα, ενδείκνυνται για κρυσυντήρηση. Φυσικά δεν αποκλείονται και οι μεγαλύτερες ηλικίες από την διαδικασία της κρυσυντήρησης, αυτό αποτελεί απόφαση της κάθε γυναίκας εφόσον δεν επιβάλλεται από ιατρικούς λόγους, αλλά όσο πιο μεγάλη η ηλικία τόσο λιγότερα τα ωάρια σε αριθμό και τόσο λιγότερα τα ωάρια που θα είναι κατάλληλα για κρυσυντήρηση.

Πόσα ωάρια πρέπει να κρυσυντηρηθούν;

Γενικά δεν υπάρχει «πρέπει» στον αριθμό των ωαρίων. Ο αριθμός των κατάλληλων προς κρυσυντήρηση ωαρίων εξαρτάται από την ηλικία και την δυναμική των ωοθηκών της κάθε γυναίκας.

Πολύχρονες μελέτες έχουν δείξει ότι ο επιθυμητός αριθμός κυμαίνεται μεταξύ 10-15 ωαρίων για να υπάρχουν ρεαλιστικές πιθανότητες για την γέννηση τουλάχιστον ενός παιδιού.

Θα χρειαστούν ειδικές εξετάσεις στη γυναίκα πριν τη διαδικασία;

Απαραίτητες εξετάσεις πριν την διαδικασία είναι ο έλεγχος για HIV, ηπατίτιδα Β και C. Ο ειδικός αναπαραγωγής θα καθορίσει τις υπόλοιπες εξετάσεις που θα πρέπει να κάνει εξατομικευμένα η κάθε γυναίκα.

Χρειάζεται συγκατάθεση;

Χρειάζεται γραπτή συγκατάθεση σχετικά με την αποδοχή της διαδικασίας και των πιθανών κινδύνων αυτής, το χρονικό διάστημα αποθήκευσης των ωαρίων και την τύχη τους εάν δε χρησιμοποιηθούν τελικά.

Πόσο καιρό μπορεί να διαρκέσει η αποθήκευση ωαρίων;

Σύμφωνα με την νομοθεσία, η αποθήκευση ωαρίων ξεκινά αρχικά για 5 χρόνια και στη συνέχεια δύναται να παρατείνεται κατόπιν αιτήματος της γυναίκας, χωρίς να υπάρχει ανώτατο χρονικό όριο.

Βέβαια η ηλικία μέχρι την οποία μπορεί η γυναίκα να χρησιμοποιήσει τα κρυσυντηρημένα ωάρια είναι μέχρι την ηλικία των 54 ετών και 0 ημερών. Σύμφωνα με το νέο νομοσχέδιο που ψηφίστηκε μετά από εισήγηση της ΕΑΙΥΑ, το ηλικιακό όριο αυξήθηκε και οι γυναίκες μπορούν πλέον να υποβάλλονται σε μεθόδους υποβοηθούμενης αναπαραγωγής άρα και σε χρήση του κρυσυντηρημένου γενετικού υλικού τους μέχρι την ηλικία των 54⁺⁰ ετών.

Μπορούν να μεταφερθούν κατεψυγμένα ωάρια ή έμβρυα σε άλλη κλινική στο μέλλον;

Με την επιφύλαξη αποδοχής τους από την άλλη κλινική, το αποθηκευμένο υλικό μπορεί να μετακινηθεί από μία κλινική στην άλλη.

Υπάρχουν κίνδυνοι από τη διαδικασία;

Γενικά η διαδικασία είναι ασφαλής, απλή και φιλική προς την γυναίκα που θα αποφασίσει να την κάνει. Ωστόσο όλες οι ιατρικές πράξεις, από τις πιο απλές μέχρι τις πιο πολύπλοκες μπορούν να έχουν κάποιες ανεπιθύμητες ενέργειες.

Η επιπλοκές της κρυσσυντήρησης ωαρίων μπορεί να σχετίζονται:

- Με την λήψη των φαρμάκων: ήπιες παρενέργειες όπως πονοκέφαλος, φούσκωμα, κατακράτηση υγρών, πόνος στο στήθος που υφίστανται πλήρως μετά την διακοπή των φαρμάκων. Εξαιρετικά σπάνια παρενέργεια αποτελεί η υπεραντίδραση στα φάρμακα που ονομάζεται υπερδιέγερση των ωοθηκών.
- Με την ωοληψία που είναι χειρουργική διαδικασία: συνήθως ήπιος κοιλιακός πόνος, κολπική αιμορραγία και εξαιρετικά σπάνια μόλυνση και τραύμα άλλων πυελικών οργάνων.

Κρυσσυντήρηση ωαρίων σε φυσικό κύκλο

Υπάρχουν και οι σπάνιες περιπτώσεις γυναικών που είτε έχουν κάποια αντένδειξη να λάβουν ορμονικά σκευάσματα, είτε δεν επιθυμούν να λάβουν τέτοια φάρμακα, είτε και να λάβουν φάρμακα για διέγερση των ωοθηκών, οι ωοθήκες τους δεν ανταποκρίνονται. Σε αυτές τις περιπτώσεις μπορεί να γίνει κρυσσυντήρηση σε φυσικό κύκλο, δηλαδή να συλλέγεται το ένα και μοναδικό ωάριο που συνήθως έχει η γυναίκα στον φυσικό της κύκλο και χωρίς να πάρει φάρμακα.

Σε αυτές τις περιπτώσεις η γυναίκα θα πρέπει να υποβληθεί στην διαδικασία αρκετές φορές για να συλλέξει έναν ικανοποιητικό αριθμό ωαρίων.